

A KÖZBESZERZÉSI HATÓSÁG KERETÉBEN MŰKÖDŐ TANÁCS ÚTMUTATÓJA

2023.09.25.

A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács útmutatója a grafikai papírok zöld közbeszerzéséről

(2023.09.25.)

A Közbeszerzési Hatóság keretében Működő Tanács *a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény* (a továbbiakban: Kbt.) 183. § c) pontja alapján az alábbiak szerint útmutatót ad ki a grafikai papírok zöld közbeszerzéséről.

I. Bevezető

A Közbeszerzési Hatóság évek óta következetesen és elkötelezetten támogatja a környezetvédelmi szempontok közbeszerzési eljárásokban történő elterjedését. 2022 decemberében került elfogadásra **Magyarország első zöld közbeszerzési stratégiája**¹, mely további olyan eszközök és ösztönzők kialakítását irányozta elő, amelyek célirányosan a zöld közbeszerzési gyakorlat kialakulását segítik. A korábbi években végzett ezirányú tevékenysége alapján a **Közbeszerzési Hatóság** a stratégia értelmében zöld közbeszerzési szempontok alkalmazásának segítése érdekében **kompetencia centrumként** is folytatja fenntarthatósági tevékenységét.

A Közbeszerzési Hatóság, mint zöld közbeszerzési kompetencia centrum azon beszerzési tárgyak kapcsán, melyek zöld közbeszerzése a hazai és nemzetközi tapasztalatok alapján könnyen megvalósítható, útmutatók kidolgozása mellett döntött. **Jelen útmutató célja megkönnyíteni az ajánlatkérők számára a grafikai papírok zöld közbeszerzésének gyakorlati megvalósítását.** Ennek érdekében a dokumentum átfogóan mutatja be a másoló és grafikai papírokra irányadó uniós zöld közbeszerzési követelményeket, az ismert uniós és hazai jó gyakorlati példákat, és az ezekből levonható következtetéseket. A Közbeszerzési Hatóság bízik abban, hogy az útmutató nyomán egyre több papírbeszerzésre irányuló közbeszerzési eljárásban alkalmaznak az ajánlatkérők környezetvédelmi szempontokat.

II. Papírok környezetbarát beszerzése az Európai Unióban

1. Első generációs zöld közbeszerzési követelmények

Az Európai Bizottság először 2008-ban tette közzé a **másoló és grafikai papírokra irányadó uniós zöld közbeszerzési követelményeket**.² Az időközben bekövetkezett

¹ <https://kormany.hu/dokumentumtar/magyarország-zold-kozbeszerzesi-strategiaja-2022-2027>

² Az unió zöld közbeszerzési követelményrendszere elérhető magyar nyelven is az unió zöld közbeszerzésekkel foglalkozó weboldalán: https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/gpp-criteria-and-requirements_en#gpp-requirements-in-sectoral-legislation,

változásokra tekintettel 2022-ben az Európai Bizottság e követelmények átdolgozása mellett döntött, melynek eredményeképpen várhatóan 2023 végén jelennek meg az új, másoló- és **grafikai papírokra irányadó uniós zöld közbeszerzési követelmények.**

Az Európai Bizottság COM (2008) 400 közleményével³ indította el az uniós zöld közbeszerzési követelményrendszer kidolgozását, annak érdekében, hogy megkönnyítsék az ajánlatkérők számára a zöld közbeszerzési eljárások lefolytatását. Az egységes zöld közbeszerzési követelményrendszer a zöld közbeszerzési eljárás megvalósítására leginkább megfelelőnek tartott termék- és szolgáltatáscsoport tekintetében részletezi az ajánlatkérő által alkalmazható környezetvédelmi követelményeket. A zöld követelményrendszerek kiemelt termék- illetve szolgáltatáscsoportokhoz készültek, folyamatosan felülvizsgálat alatt állnak és így az aktuális piaci viszonyoknak megfelelnek. A követelmények minimális változtatással egészben vagy részben beépíthetők a közbeszerzési dokumentumokba, azzal, hogy az ajánlatkérőnek érdemes piacfelmérést követően dönteni arról, hogy milyen mértékben veszi át e követelményeket. A követelmények tagolódnak aszerint, hogy az adott termékkör esetén mi a beszerzés tárgya, azokat az alkalmassági követelmények, a műszaki leírás, az értékelési szempontok vagy a szerződéses feltételek közé illeszti-e be az ajánlatkérő, illetve a követelmények egyszerűségétől, a környezetvédelmi vállalás mértékétől függően megkülönböztethetők alapkövetelmények és átfogó követelmények.

A másoló és grafikai papírokra vonatkozó első generációs uniós zöld követelmények az írásra, nyomtatásra és másolásra szolgáló, maximum 170g/m² négyzetmétertömegű, ívben vagy tekercsben árusított üres papírra vonatkoznak és alapvetően a következő környezeti hatások minimalizálására irányulnak:

- Erdőpusztulás és biodiverzitás csökkenése,
- Levegőbe és vízbe történő károsanyag kibocsátás a cellulóz és a papír előállítás során,
- Energia- és vízfelhasználás a gyártás során,
- Vegyi anyag-felhasználás a gyártás során,
- Hulladék, vagyis selejt és iszap keletkezése a gyártás során.

E hatások csökkentése érdekében a követelmények a következő alapvető célkitűzéseket szolgálják:

A másoló és grafikai papírokra irányadó korábbi követelmények közvetlenül letölthetők itt: <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/9aac4fa8-155e-4faa-9c9c-597fe2be1339/details>

³ <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0400:FIN:EN:pdf>

- A használatból visszakerült, újrahasznosított papírostokból készült papír (újrahasznosított papír) vagy jogszerűen és/vagy fenntartható módon kitermelt primer rostokból készült papír beszerzése,
- Alacsony energiafogyasztású és kibocsátású eljárásokkal előállított papír beszerzése,
- Egyes anyagok kerülése a papírgyártásban és a fehérítés során.

A másoló és grafikai papírokra vonatkozó első generációs uniós zöld követelmények az alapvetően újrahasznosított rostokból előállított papír illetve az alapvetően fenntartható és/vagy jogszerűen kitermelt primer rostokból előállított papír termékköre tartalmaztak alap- és átfogó követelményeket.

Az Európai Unió tagállamainak többsége törekszik a környezetbarát papírbeszerzésekre, és kialakították azokat a követelményeket, melyek alapján a papírbeszerzések kevésbé terhelik a környezetet. A tagállamok nemzeti cselekvési tervei alapján ⁴ megállapítható, hogy egyes tagállamok saját követelményeket dolgoztak ki e termékcsoportra vonatkozóan, míg mások az uniós követelmények alkalmazását ajánlják az ajánlatkérők számára. Az egyes tagállamok jó gyakorlati példái alapján azonban arra következtethetünk, hogy a zöld papírbeszerzések igen hasonlóak Európában, függetlenül attól, hogy az uniós zöld közbeszerzési követelmények, vagy saját, hazai zöld közbeszerzési követelmények alapján valósítják azt meg az ajánlatkérők⁵.

Tagállamok, ahol nemzeti szinten továbbfejlesztették az uniós zöld közbeszerzési követelményeket	Tagállamok, ahol az uniós zöld közbeszerzési követelmények országos fejlesztés alatt állnak	Tagállamok, melyek az uniós zöld közbeszerzési követelmények alkalmazását ajánlják
Ausztria, Belgium, Horvátország, Ciprus, Csehország, Észtország, Franciaország, Olaszország, Litvánia, Hollandia,	Írország, Portugália	Dánia, Finnország, Lettország, Málta, Norvégia.

⁴ <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/8c778517-c451-4239-8e0c-949d64914c5b/details>

⁵ JRC: Assessment for the European Union Green Public Procurement criteria for four product groups, 2022, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC127215>

Szlovákia, Szlovénia, Spanyolország, Svédország		

2. Második generációs zöld közbeszerzési követelmények

Az új uniós zöld közbeszerzési követelmények a korábbi másoló és grafikai papírokra vonatkozó uniós zöld közbeszerzési követelményekhez képest alapvetően az alábbi területeken hoznak majd változást⁶:

- Várhatóan változik a követelmények hatálya:
 - korábban másoló és grafikai papírokra vonatkoztak a követelmények, mely cím ugyanakkor félrevezetőnek és indokolatlanul szűkítőnek bizonyult;
 - az új megközelítés szerint a zöld közbeszerzési követelmények a grafikai papírokra vonatkoznak, e tárgykör definiálása már nem a grammok szerinti különbségtételre épít, így ilyen jellegű előírás e körben már nem szerepel;
 - a követelmények kiterjednek a grafikai papírokon kívül az egészségügyi és háztartási papírtermékekre is (háztartási papírtermékek).
 - Az új követelmények az újrahasznosított papírostokra vonatkozó előírások helyett a rostok eredetére vonatkozó előírásokat alkalmaznak, azaz az újrahasznosított rostok mellett a fenntartható erdőgazdálkodásból származó rostokból készített papírtermékek is megfelelőek környezetvédelmi szempontból. Így a grafikai papírhoz használt rost alapanyagok lehetnek újrahasznosított szálak vagy új szálak, amennyiben rendelkeznek érvényes felügyeleti lánc tanúsítvánnyal, amelyet egy független, harmadik fél által kiadott tanúsítási rendszer⁷, állít ki, vagy rendelkezik azzal egyenértékű igazolással, vagy az EN 643 szabványnak megfelelő újrafeldolgozásra szánt papírra kiállított szállítólevéllel.
- A követelményeknek való megfelelés igazolható a papírokra vonatkozó, széles körben használt öko címkével: az uniós öko címké igazol valamennyi, az uniós zöld közbeszerzési követelményekben ajánlott előírást, a Nordic Ecolabel a

⁶ JRC: Assessment for the European Union Green Public Procurement criteria for four product groups, 2022, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC127215>

⁷ Például az FSC (Forest Stewardship Council), vagy a PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification)

követelmények többségét, míg a rostokra irányadó és a fehéritéssel kapcsolatos követelményeknek ezeken kívül a Blauer Engel is megfelel.

- A szokványos irodai használat és az ipari célokra történő használat megkülönböztetése félrevezetőnek bizonyult, ezért az új követelmények már nem tartalmaznak ilyen különbségtételt.

Az új követelmények követik az uniós szabályozás változásait (körforgásos gazdaságra történő átállás, bizottsági határozatok a két termékkörre vonatkozóan, uniós ökocímke e tárgykörökben⁸). Az alábbiakban ismertetjük a várható új követelményeket, azzal, hogy az új követelményeket ugyan még nem tették közzé, de a tervek szerint azok összhangban vannak a grafikai papírokra vonatkozó uniós ökocímke kritériumokkal, ezért az ökocímke kritériumok alapján mutatjuk be a várható változásokat.

2.1. Az új grafikai papírokra, háztartási papírtermékekre vonatkozó uniós zöld közbeszerzési követelmények hatálya

A grafikai papírokra vonatkozó uniós zöld közbeszerzési követelmények hatálya várhatóan a 2019/70 Bizottsági határozattal⁹ összhangban kerül majd meghatározásra, ezért a grafikai papírok meghatározását az ökocímkeről szóló határozat alapján ismertetjük.

A határozatban foglaltak értelmében az EU ökocímkezésért felelős bizottságával folytatott konzultáció alapján a „másolópapír és grafikai célra szánt papír” és az „újságnyomópapír” termékcsoportokat „grafikai célra szánt papír” néven összevonták egyetlen termékcsoportba. Az 1. cikk szerint a „**grafikai célra szánt papír**” termékcsoportba az ív vagy tekercs formátumú, nem nyomtatott és nem továbbfeldolgozott, írásra, nyomtatásra vagy feldolgozásra alkalmas sima vagy színezett üres, cellulózból készült papírok és kartonok tartoznak.

A termékcsoport nem foglalja magában az alábbiakat:

- a) csomagolás;
- b) hőérzékeny papír;
- c) fotópapír és karbonmentes papír;
- d) illatosított papír;

⁸ Lásd részletesebben: JRC: Assessment for the European Union Green Public Procurement criteria for four product groups, 2022, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC127215>

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:32019D0070>

e) a 2. cikkben meghatározott „háztartási papírtermékek” termékcsoportha tartozó papír.

A 2. cikk alapján a „háztartási papírtermékek” termékcsoportha az alábbiak tartoznak:

1. a 2. pont alá tartozó termékekké történő feldolgozásra szánt, ív vagy tekercs formátumú nem továbbfeldolgozott háztartási papír;
2. személyes higiéniai célra való használatra, folyadék felitatására, felületek tisztítására vagy e célok kombinációjára alkalmas háztartási papírtermékek; nem kizárólagos jelleggel ide tartoznak a háztartási papírtermékek következő típusai: papír zsebkendő, toalettpapír, papír arckendő, konyhai vagy háztartási papír törölkendő, papír kéztörölkendő, papírszalvéta, papír tányéralátét és ipari papír törölkendő.

A termékcsoporth nem foglalja magában az alábbiakat:

- a) a 2014/763/EU bizottsági határozatban meghatározott „nedvszívó higiéniai termékek” termékcsoportha tartozó termékek;
- b) a felületek tisztítására szolgáló tisztítószeret tartalmazó termékek;
- c) a háztartási papírtermékektől eltérő anyaggal laminált termékek;
- d) az 1223/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti kozmetikai termékek, beleértve a nedves törölkendőket is;
- e) az illatosított papír;
- f) az 1. cikkben meghatározott „grafikai célra szánt papír” termékcsoportha vagy a 2012/481/EU bizottsági határozatban meghatározott „nyomtatott papír” termékcsoportha tartozó termékek.

2.2. Az új grafikai papírokra vonatkozó uniós zöld közbeszerzési követelmények

Az uniós zöld közbeszerzési követelmények – az uniós ökocímke kritériumokkal összhangban – várhatóan az alábbi legrelevánsabb követelmények alkalmazását ajánlják (műszaki leírásban vagy értékelési szempontként) az ajánlatkérők számára a zöld papír beszerzések során:

- rostok származása (utalva a rostok beszerzésének upstream folyamataihoz kapcsolódó hatásokra);
- pépfehérítés (alkalmazott fehérítési mód és a szervezetbe bekerülni képes szerves halogenidek (AOX) kibocsátása);
- víz vagy levegőszennyezés maximális mértéke (az alapvető (gyártási) folyamatokhoz kapcsolódó szennyező anyagok kibocsátására utalva);
- energiafogyasztás (az alapfolyamatok végrehajtásához felhasznált energia).

3. A papírtermékekre vonatkozó uniós ökocímke követelmények

Az uniós önkéntes zöld közbeszerzési követelmények mellett a papírtermékek zöld közbeszerzésénél az uniós ökocímke papírtermékekre vonatkozó zöld közbeszerzési követelményei is felhasználhatók.

A papírtermékek három csoportjára vannak érvényben uniós ökocímke követelmények. Ezek:

- a grafikai célra szánt papírok,¹⁰
- az egészségügyi és háztartási papírtermékek¹¹ (tissue papír és tissue termékek, valamint
- a nyomtatott papírtermékek, az irodai papírtermékek és a papírtáskák¹².

Mindhárom követelményrendszer azonos jellegű követelményeket támaszt a cellulózpéppel szemben¹³. A követelmények kiterjednek

1. a vízbe és levegőbe történő kibocsátásra;
2. az energiafelhasználásra;
3. a rostanyagokra (erőforrások megőrzése, fenntartható erdőgazdálkodás);
4. a korlátozott veszélyes anyagokra és keverékekre.

Az ökocímke követelmények tehát ugyanazokat a környezeti hatásokat célozzák meg, mint a zöld közbeszerzési követelmények. A részleges átfedés mellett ugyanakkor a kétféle követelménycsoport követelményei között eltérés van a követelmények részletezettségében és szigorúságában. Ennek egyik oka az, hogy az ökocímke követelmények a piacon levő termékek közül a környezeti hatás szempontjából legjobb 15-20% által teljesíthető követelményeket állítanak fel, a zöld közbeszerzési követelményeknek pedig a környezetbarát tulajdonságokkal rendelkező termékek egy szélesebb köre tud megfelelni. A másik, hogy az uniós követelményeket 2008-ban, az

¹⁰ A BIZOTTSÁG (EU) 2019/70 HATÁROZATA (2019. január 11.) a grafikai célra szánt papír, valamint a tissue-papír és a tissue-termékek uniós ökocímkéjének odaítélésére vonatkozó kritériumok megállapításáról, I. Melléklet (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019D0070>)

¹¹ A BIZOTTSÁG (EU) 2019/70 HATÁROZATA (2019. január 11.) a grafikai célra szánt papír, valamint a tissue-papír és a tissue-termékek uniós ökocímkéjének odaítélésére vonatkozó kritériumok megállapításáról, II. Melléklet

¹² A BIZOTTSÁG (EU) 2020/1803 HATÁROZATA (2020. november 27.) a nyomtatott papírtermékek, az irodai papírtermékek és a papírtáskák uniós ökocímkéjének odaítélésére vonatkozó kritériumok megállapításáról (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020D1803&qid=1693912820756>)

¹³ A követelményeket a 2019/70 bizottsági határozat I. és II: melléklete tartalmazza. A nyomtatott papírtermékekre, irodai papírtermékekre és táskásra vonatkozó követelményrendszer pedig előírja, hogy a termékhez használt papír alapanyagának uniós ökocímkével kell rendelkeznie.

ökocímke követelményeket 2019-2020-ban fogadták el. Időközben a technológiai fejlődés hatására az iparág környezeti teljesítménye javult, így a 2008. évi követelmények ma már nem számítanak különösebben szigorúaknak – erre tekintettel várható hamarosan a felülvizsgált követelmények megjelenése.

A kedvezőbb környezeti tulajdonságok nem feltétlenül járnak magasabb költségekkel. A kiskereskedelmi forgalomban a mindennapi használatra alkalmas fehér, 80 g-os másolópapírok között többféle ökocímkés termék is található, és ezek ára nem magasabb az ökocímkével nem minősített papírokénál. Érdemes tehát eleve ökocímkés papírt beszerezni.

Az ökocímke követelmények és az uniós zöld beszerzési követelmények közti további különbség, hogy az ökocímke követelmények a papírtermékek egy jóval szélesebb körére vonatkoznak, és nemcsak a cellulózpép előállítását, hanem a feldolgozási folyamatokat (a cellulózpépből történő papírgyártást, az egészségügyi és háztartási papíralapanyag előállítását, a nyomtatott papírtermékeknél a nyomtatást, a papíralapanyag feldolgozási folyamatait) is érintik. A feldolgozást érintő követelmények esetében a hangsúly a veszélyes vegyi anyagok korlátozásán, a hulladékgazdálkodáson és a termék használhatóságán, használatra való alkalmasságán van. A termék használhatóságát (pl. az egészségügyi és háztartási papírok nedvszívó képességét) laboratóriumi teszttel kell bizonyítani. Az ökocímkés termékek esetében ezért a termék kedvező környezeti tulajdonságai mellett a minőség is garantált.

Az ökocímke követelmények minden esetben tartalmazzák a követelmény teljesülésének igazolására vonatkozó előírásokat is, ami segít az ajánlati felhívás összeállításában.

4. Jó gyakorlati példák az Európai Unióban

Az Európai Unió számos jó gyakorlati példát tett közzé a környezetbarát papírbeszerzések kapcsán.¹⁴ A környezetbarát papírok közbeszerzései az irányadó uniós közbeszerzési követelményekkel összhangban kerültek kiírásra. Így került sor környezetbarát papírbeszerzésekre többek között Bulgáriában, Belgiumban, Németországban és Olaszországban. Fontos kiemelni, hogy az uniós jó gyakorlati

¹⁴ https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/6a767ecf-46f2-4479-b385-779650de412d?p=1&n=10&sort=modified_DESC

példák között a magyar Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság papírbeszerzése is közzétételre került.¹⁵

Bulgária (2009)

A bolgár környezetbarát papírbeszerzésre irányuló közbeszerzési eljárás tárgya 8000 csomag 100%-ban újrahasznosított A4-es méretű másolópapír beszerzése volt.

Az ajánlatkérő a műszaki leírásban a következő zöld előírásokat rögzítette a papírra vonatkozóan:

- Teljesen újrahasznosított papírrostból készített (fogyasztás utáni hulladékból és fogyasztás előtti újrahasznosított);
- Legalább elemi klórmentesen (ECF) fehéřített. Teljesen klórmentes fehéřített (TCF) is elfogadható;
- Megfelel a Blauer Engel és/vagy az Nordic Swan öko címke kritériumainak és/vagy azzal egyenértékű.

Belgium, Flandria (2018)

Belgiumban Flandria célul tűzte ki, hogy a flamand kormány saját beszerzései során legalább 50%-ban fenntartható irodai kellékek szerepeljenek. 2018-ban nyílt közbeszerzési eljárást folytattak le fenntartható irodaszerek szállítására. Az irodai kellékek között papírtermékek, íróeszközök, mappák, irattári- és tárolási kellékek, (asztali) rendszerezők, tinta és toner, szalag és ragasztók beszerzésére került sor. Az ajánlatkérő az alkalmassági feltételek között rögzítette, hogy a vállalkozónak rendelkeznie kell az EMAS, ISO 14001 vagy a működése helyén megkövetelt egyenértékű környezetirányítási rendszerrel.

Az ajánlatkérő a műszaki leírásban a következő követelményeket írta elő a papírtermékek és egyéb, főként papírszalagból álló termékek vonatkozásában:

- Másolópapír: 100%-ban újrahasznosított rost.
- Egyéb papírtermékek: a rostok legalább 70%-a fenntartható forrásból (vagy újrahasznosított, vagy fenntarthatóan kezelt erdőkből), a fennmaradó rész legális forrásból származik.

A műszaki követelmények igazolása a következőkön alapult:

¹⁵ https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/6a767ecf-46f2-4479-b385-779650de412d?p=1&n=10&sort=name_ASC; https://green-business.ec.europa.eu/green-public-procurement/good-practice-library_en

- a műszaki specifikációs lap, a környezetvédelmi terméknnyilatkozat vagy az alábbi tanúsítványok/címkék egyike vagy ezzel egyenértékű:
 - 100%-ban újrahasznosított: Blauer Engel címke, NAPM 100% újrahasznosított, APUR 100% vagy Forest Stewardship Council (FSC) Recycled.
 - 70%-ban fenntartható források: EU Ökocímke, Österreichische Umweltzeichen, FSC Mixed, PEFC Recycled, PEFC Mixed és NF Environment borítékokhoz.

Az ajánlatkérő az értékelési szempontok között is alkalmazott fenntarthatósági szempontokat (105 pontból 35 pontot kapott a fenntarthatóság), a következők szerint:

- Fenntartható termékek aránya a készletben (103 terméktípus alapján, amelyeknél a fenntartható termék nem kötelező) - 10 pont.
- Fenntartható termékek aránya a teljes katalógusban - 20 pont.
- Vizuális segédeszközök, kereső és egyéb ingerek, amelyek segítik a megrendelőt a fenntartható választásban - 5 pont.

A fenntartható szállítás is része volt az értékelési szempontrendszernek, ahol maximum 15 pontot lehetett szerezni, a következők szerint:

- A flotta benzin- és benzinüzemű járművei ökoscore vagy emissziós szabványa (EURO);
- Alternatív technológiák, például (részben) emberi hajtású járművek, elektromos járművek és CNG-járművek;
- Intézkedések a megtett kilométerek és az üzemanyag-fogyasztás csökkentésére.

Németország (2014)

Erlangen városa csatlakozott a Német Önkormányzati Beszerzők Csoportjához (EKV), és 2013 óta vesz részt az EKV által szervezett közös újrahasznosított papír beszerzési akciókban. A 100%-ban újrahasznosított másolópapír egy éves beszerzésére irányuló közbeszerzési eljárásban a szerződések odaítélésére 2014 elején került sor. A közös beszerzési eljárást az EKV folytatta le, a résztvevő ajánlatkérő állami szervek (önkormányzatok és kórházak) számával megegyezően 29 részre bontva. A közös beszerzésben Erlangen városán kívül Nürnberg, Hannover és Wolfsburg városa is részt vett.

A közbeszerzés során a műszaki leírásban a következő követelményt rögzítették:

- 100%-ban újrahasznosított A4-es méretű papír. Ezen előírás teljesítéséhez a termékeknek rendelkezniük kell ökocímkével, mint például a „Blauer Engel”, vagy gyártási adatok megadásával kell az ajánlattevőknek igazolniuk a követelmény teljesülését.

Olaszország

Olaszországban Lombardia régióban folytattak le sikeresen papírbeszerzésre irányuló keretmegállapodásos eljárást, a lombard közigazgatási szervek beszerzési igényeinek megfelelően több különböző típusú másolópapír vonatkozásában. Az eljárás előkészítése során piaci konzultációt folytattak le és keresetelemzést készítettek, hogy információkat gyűjtsenek az elérhető termékekről és szolgáltatásokról, innovatív és környezetbarát megoldásokról, és azokat a felhasználók igényeihez igazítsák.

A Centrale Regionale di Acquisti (CRA) célja a beszállítók kiválasztása volt, hogy kielégítse a Lombardia tartomány területén található összes állami szerv (köribelül 1600 közintézmény, beleértve az egészségügyi szektort is) beszerzési igényeit.

A CRA által lefolytatott nyílt közbeszerzési eljárásban a szerződés tárgya különféle súlyú és méretű papír beszerzése volt. Az ajánlatkérő a műszaki leírásban a következő zöld szempontokat írta elő:

- A szállítóknak igazolniuk kell, hogy minden termék:
 - o Teljesen klórmentes (TCF) vagy elemi klórmentes (ECF);
 - o ISO 9001:2000 vagy azzal egyenértékű tanúsítvánnyal rendelkező gyár által gyártott;
 - o A külső csomagolás 100%-ban újrahasznosított és segíti a szelektív hulladékgyűjtést.
- Valamennyi újrahasznosított papírtermék vonatkozásában:
 - o Nem tartalmazhat cellulózt;
 - o 100%-ban újrahasznosított szálból kell készülnie, amelynek legalább 85%-a fogyasztás után újrahasznosított szál;
- Nem újrahasznosított papírtermékek esetében:
 - o A nyersanyag szálak 100%-ának fenntartható erdőgazdálkodásból kell származnia.

Az irodai papírbeszerzések uniós jó példái alapján számos közös jellegzetesség figyelhető meg¹⁶:

- Az irodai papírbeszerzések általában vagy másolópapír, vagy másolópapír és egyéb, nem papír alapú irodaszerek és kellékek (pl. tollak, tűzőgépek stb.) szállítására vonatkozó közbeszerzési eljárás keretében kerültek megvalósításra.
- Az eljárások eredményeképpen általában keretmegállapodások megkötésére került sor, amelyek hosszabb időszakon keresztül (pl. 2 év vagy több) és több telephelyre (pl. több száz irodára) vonatkoztak. A beszerzés központosításának fő célja az áruk és szolgáltatások versenyképesebb áron történő biztosítása, valamint az adminisztratív terhek megkönnyítése volt.

¹⁶ Background report for authorities awarding public contracts, based on EU Ecolabel criteria for the green public procurement of graphic paper, tissue paper and tissue paper products <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC115764>

- A termékeket vagy a hatóság tulajdonában lévő központi raktárába szállították, vagy szükség szerint meghatározott telephelyekre. Ez utóbbi esetben a szállítással kapcsolatos zöld kritériumok (például a járművek típusa és a csomagolás újrafelhasználása) is relevánsnak tekinthetők.
- Jellemző, hogy a felhasznált rostokra vonatkozóan rögzítettek zöld szempontokat, így elsősorban a nyomon követhetőség, a jogszerűség és a fenntartható erdőgazdálkodási tanúsítási rendszerekre vonatkozó speciális követelmények, illetve egyes esetekben az újrahasznosított rosttartalom vonatkozásában.
- Általában további zöld követelményként rögzítették az alkalmazott fehérítési technológiára vonatkozó követelményeket az ECF vagy TCF technológiák elfogadásával, néhány esetben a TCF prioritást élvezett¹⁷.
- Egyes esetekben a cellulóz- és papírgyártási folyamathoz kapcsolódó kibocsátással kapcsolatos zöld szempontot is rögzítettek.
- Az ajánlatkérők ökocímkékre támaszkodva ellenőrizték a követelmények teljesítését.

III. Papírok környezetbarát beszerzése Magyarországon

A Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság (KEF) környezetbarát papírbeszerzése

Az Európai Unió fenntartható fejlődésre vonatkozó megújult stratégiája követelményként, a környezetvédelmi szempontok értékelés körében történő alkalmazhatósága a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság (a továbbiakban: KEF) által lefolytatott központosított közbeszerzési eljárások tekintetében is kiemelten érvényesül, összhangban a központosított közbeszerzési rendszerről, valamint a központi beszerző szervezet feladat- és hatásköréről szóló 168/2004. (V. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. sz. melléklete szerinti kiemelt termékek sajátosságaival. A KEF - Magyarország zöld közbeszerzési stratégiájával összhangban - folyamatosan fejleszti a közbeszerzési eljárások feltételrendszerét, és vizsgálja az eljárások lefolytatásának eszközrendszerét, a környezetvédelmi szempontok minél szélesebb körű biztosítása érdekében.

A KEF évtizedek óta törekszik környezetbarát szempontokat alkalmazni központosított közbeszerzési eljárásaiban, így a környezetvédelmi fejlesztés egyik kiemelt, „zöldítésre” leginkább alkalmasnak ítélt termékcsoportja, a papíripari

¹⁷ Ezt a követelményt az EU ökocímke-kritériumainak legutóbbi változata (2011. június) szerint e követelményt felváltotta a cellulózgyártók nyilatkozata arról, hogy klórgázt nem használtak fehérítőszerként.

termékek tekintetében is, gyakorlata pedig számos ponton egybeesik a már hivatkozott uniós jó példák közös jellegzetességeivel.

Az Európai Unió a fentiekre is tekintettel a jó gyakorlati példák közt publikálta a KEF 2011-es környezetbarát papírbeszerzését, melyben a KEF a következő zöld követelményeket írta elő:

- Az ajánlattevőknek ajánlatot kell adniuk 100%-ban újrahasznosított rostból készült irodai papír, borítékok és papíríves dossziék szállítására.
- Az EU ökocímke vagy más, közvetlenül a papírgyártáshoz (és nem a gyár gazdálkodási gyakorlatához) kapcsolódó I. típusú ökocímke ökológiai kritériumait kell teljesíteni. Ez magában foglalja azt a követelményt is, hogy a papír legyen elemi klórmentes (ECF) vagy teljesen klórmentes (TCF).

A KEF a követelményeknek való megfelelés ellenőrzése során előírta, hogy minden uniós ökocímkével ellátott terméket a követelményeknek megfelelőnek kell tekinteni. Más I. típusú ökocímkéket is elfogadott, csakúgy, mint bármely más megfelelő bizonyítási eszközt, például a gyártó műszaki dokumentációját vagy egy elismert szervezet vizsgálati jelentését.

A KEF az azóta lefolytatott eljárásai tekintetében továbbra is kiemelt figyelmet fordított a zöld környezetvédelmi szempontok érvényesülésére, így a közbeszerzési eljárások feltételrendszerének meghatározása során vizsgálja a zöld közbeszerzési szempontok alkalmazásának lehetőségét a beszerzés tárgyának meghatározása, a műszaki leírás rögzítése során, a kizáró okok, valamint az alkalmassági feltételek megadásakor, az értékelési szempontok körében, illetve a szerződés teljesítési feltételei között:

1. A központosított közbeszerzési eljárás eredményeként keretmegállapodás kerül megkötésre, mely biztosítja az intézményi kör hatékony és kiszámítható ellátását, széles intézményi körben hozzájárulva a környezetvédelmi célkitűzések megvalósításához.
2. A KEF közbeszerzési eljárásai során továbbra is támaszkodik az ökocímke, mint környezetvédelmi célú megkülönböztető jelölés műszaki dokumentációban történő előírás alkalmazására.
3. A KEF által „Papír irodaszerek” tárgyban lefolytatott, keretmegállapodás megkötésére irányuló központosított közbeszerzési eljárás tekintetében a minőségi tanúsítvány biztosítja, hogy - egyéb szempontok mellett - a termékek a közbeszerzési dokumentumok részét képező műszaki leírásban foglaltak szerint feleljenek meg a környezetvédelmi előírásoknak.

A minőségi tanúsítványok követelményrendszere a papíripari termékek beszerzése során is támogatja a környezetvédelmi szempontok érvényesülését.

A kiírások értelmében a nyertes ajánlattevőnek legkésőbb a szerződéskötés időpontjáig csatolniuk szükséges a kereskedelmi tevékenységére, valamint az irányítási rendszerére vonatkozó minőségi tanúsítványokat, amelyek a minőség alapú érték-előállítási folyamatokat helyezik középpontba. E körben kiemelt a Környezetközpontú Irányítási Rendszer (ISO 14001 tanúsítvány), amely a környezetvédelem iránti elkötelezettséget, valamint a jogszabályi megfelelést tükrözi azon vállalatoknál, melyek rendelkeznek ezzel a tanúsítással, megelőzve és csökkentve ezáltal a környezetszennyezés és a környezetterhelés mértékét.

A tárgyban hatályos keretmegállapodás értelmében a nyertes ajánlattevő köteles a kereskedelmi tevékenységére vonatkozó ISO 9001:2015 vagy MSZ EN ISO 9001:2015 vagy azzal egyenértékű szabvány szerinti minőségirányítási rendszerének érvényes, bármely nemzeti rendszerben akkreditált szervezet által kiadott tanúsítványának másolatát, továbbá az irányítási rendszerére vonatkozó MSZ EN ISO 14001:2015 vagy azzal egyenértékű szabvány szerinti környezetközpontú irányítási rendszerének érvényes, bármely nemzeti rendszerben akkreditált szervezet által kiadott tanúsítványának másolatát a szerződéskötésig rendelkezésre bocsátani. A minőségirányítási rendszerre és a környezetközpontú irányítási rendszerre vonatkozó ISO tanúsítványoknak a szerződés aláírásától a szerződés megszűnéséig folyamatosan fenn kell állniuk.

4. A KEF központosított közbeszerzési rendszerében elérhető papíripari termékekkel szemben támasztott „zöld” műszaki követelmények elsődlegesen a papír-újrahasznosításon alapulnak, figyelemmel a papíripari termékek papírgyártásban alapanyagként való újrafelhasználása által csökkenthető környezeti terhek mértékére.

Példák a KEF központosított közbeszerzési rendszerén keresztül beszerezhető zöld papíripari termékekre:

- **Újrahasznosított irodai papírok:** az ebben a kategóriában szereplő termék akkor minősül újrahasznosítottnak, ha 100%-ban újrahasznosított rostanyag felhasználásával készült.
- **Íves ofszet papírok újrahasznosított rostanyagból:** a termékekkel szemben támasztott műszaki követelmény, hogy az 100%-ban újrahasznosított rostanyagból készült.
- **Borítékok újrahasznosított alapanyagból:** a papír minősége: 80-90 g/m²-es, újrahasznosított ofszet papír.
- **Tasak újrahasznosított alapanyagból:** a papír minősége: 90-100 g/m² -es, újrahasznosított ofszet papír.

- **Cserélhető betétes golyóstoll újrahasznosított testű alapanyagból:** a termék teste minimum 65%-ban újrahasznosított anyagból készült, a nyomógomb anyaga színezett újrahasznosított műanyag, míg a klipsz anyaga csipeszes kivitelű újrahasznosított műanyag
 - **Nyomósírónok újrahasznosított testű alapanyagból:** a termék teste minimum 65%-ban újrahasznosított anyagból készült:
 - Test anyaga: újrahasznosított áttetsző műanyag,
 - Nyomógomb anyaga: újrahasznosított műanyag,
 - Irónbél: tartó anyaga fém és újrahasznosított műanyag,
 - Klipsz anyaga: csipeszes kivitelű újrahasznosított műanyag.
 - **Iratgyűjtő újrahasznosított alapanyagból:** A4-es lapok tárolására alkalmas natúr, újrahasznosított kartonból készült iratgyűjtő.
 - **Gyorsfűző újrahasznosított alapanyagból:** A4-es lapok lyukasztás utáni lefűzésére és tárolására alkalmas dosszié, mely alapanyaga: 210 g/m² - 250 g/m² natúr (újrahasznosított alapanyagból készült) karton.
 - **Szalagos írományfedél újrahasznosított alapanyagból:** a termék különböző dokumentációk tárolására alkalmas, alapanyaga natúr (újrahasznosított alapanyagból készült) karton.
 - **Iratrendező újrahasznosított alapanyagból:** natúr (újrahasznosított alapanyagból készült) kartonból készülő, önzáras, illetve különböző kivitelű emelőkaros zárószerkezettel készült iratrendező.
5. A KEF a termék minősítései között alkalmazza az ECF/TCF fehérítési előírásokat:
- ECF (Elemental Chlorine Free – elemi klórmentes): ha egy papírt ECF-nek minősítenek, az érintett papírt klór-dioxiddal fehérítik a környezeti szempontból kevésbé elfogadható klórgázos fehérítési módszer helyett.
 - TCF (Totally Chlorine Free - teljesen klórmentes): ha a papír TCF-nek van bejelentve, az érintett papírt klór helyett hidrogén-peroxiddal fehérítik.
6. A KEF a kizáró okok tekintetében is érvényre juttatja a környezetvédelmi szempontokat. A választható kizáró okok közül az eljárást megindító felhívásban előírásra került a Kbt. 63. § (1) bekezdése a) pontja, miszerint az eljárásban nem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó illetve nem vehet részt az alkalmasság igazolásában olyan gazdasági szereplő, aki az elmúlt három évben a 73. § (4) bekezdésében említett környezetvédelmi, szociális és

munkajogi követelményeket súlyosan megszegte, és ezt az ajánlatkérő megfelelően bizonyítani tudja.

7. A keretmegállapodás keretében szállított termékeknek a keretmegállapodás teljes időtartama alatt meg kell felelniük a magyar és uniós jogszabályokban szereplő szabványoknak, környezetvédelmi és egyéb előírásoknak, rendelkezniük kell továbbá mindazon tanúsítványokkal, minőségi bizonyítvánnyal, forgalomba hozatali vagy egyéb engedéllyel, melyeket a termékekre vonatkozóan magyar vagy uniós jogszabályok előírnak.

A KEF, mint a kormányzat központi beszerző szerve által lefolytatott központosított közbeszerzési eljárások során alkalmazott, a papíripari termékek körében elsődlegesen érvényesülő, jelen útmutatóban ismertetett, környezetvédelmi célkitűzések elérését szolgáló zöld szempontok jelentős mértékben szolgálják a fenntartható jövőt.

IV. A grafikai papírok közbeszerzéséhez javasolt környezetvédelmi követelmények

A fentiekben ismertetett uniós zöld közbeszerzési követelmények és jó gyakorlati példák alapján a Közbeszerzési Hatóság javasolja, hogy az ajánlatkérők legalább az alábbi környezetvédelmi követelmények alkalmazását fontolják meg grafikai papírbeszerzéseik során a műszaki leírás részeként:

IV.1. Felhasznált rostokkal kapcsolatos követelmények

- A grafikai papírhoz használt rost alapanyagoknak (újrahasznosított szálak vagy új szálak) rendelkezniük kell érvényes felügyeleti lánc tanúsítvánnyal, amelyet egy független, harmadik fél által kiadott tanúsítási rendszer, például az FSC (Forest Stewardship Council), vagy a PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) állít ki, vagy rendelkezniük kell azzal egyenértékű igazolással vagy az EN 643(1) szabványnak megfelelő újrahasznosításra szánt papír szállítólevéllel.¹⁸
- A nyersanyag rostok nem származhatnak GMO-fajokból.
- A grafikai papír esetében a termékhez vagy a gyártósorhoz használt rostanyag legalább 70%-ának olyan erdőből vagy olyan területről kell származnia,

¹⁸ Újrahasznosított szálak esetében: a bizonyítékot FSC, PEFC, vagy ezzel egyenértékű, vagy EN 643 szállítóleveleknek kell alátámasztani.

amelyet fenntartható erdőgazdálkodási elvek szerint tartanak fenn, és amelyek megfelelnek a vonatkozó független felügyeleti lánc rendszerben meghatározott követelményeknek, és/vagy újrahasznosított anyagokból készültek.

- Minden nem tanúsított nyersanyag megfelel olyan ellenőrző rendszernek, amely igazolja a legális forrásból való származást, és megfelel a tanúsítási rendszer minden egyéb követelményének. Az erdő- és/vagy felügyeleti lánc tanúsítványokat kiállító tanúsító szervezeteket az adott tanúsítási rendszer akkreditálja vagy ismerje el.

Igazolás:

Azok a grafikai papírok, amelyek az (EU) 2019/70 bizottsági határozat I. melléklete szerint használhatják az EU ökocímket, megfelelnek a követelményeknek.

Alternatív megoldásként az ajánlattevőnek nyilatkoznia kell arról, hogy a grafikai papírt egy harmadik fél által működtetett címkézési rendszer tanúsította, amely igazolja, hogy az egyenértékű uniós ökocímke-követelmények teljesülnek¹⁹.

Ha a nyomtatási alapanyagon nincs előírt címke vagy azzal egyenértékű címke, más egyenértékű igazolást kell benyújtani²⁰.

Újrahasznosításra szánt papírral kapcsolatos követelmények

A legjobb jó gyakorlati példák értékelése alapján megállapítható, hogy a legfeljebb 100%-ban újrahasznosított szál tartalmú papír (vagy ún. újrahasznosításra szánt papír) előírása általános „zöld” követelmény papírtermékek közbeszerzése esetén (pl. KEF - újrahasznosított irodai papírok). Ez a követelmény kétségtelenül megfelel az életciklus-szemléletnek és a cellulóz- és papírgyártással összefüggő környezeti hatások csökkentése elvének.

Bár a papír újrahasznosításra való felhasználását indokolja az életciklus-értékelés, a kérdés összetett, hiszen a papír szélesebb körű felhasználása a természeti erőforrások (például fa nyersanyag vagy víz) megőrzését szolgálja és a folyamat energiaintenzitásának csökkentésére irányul, ezért előfordulhat, hogy nem feltétlenül felel meg a CO₂-kibocsátás-csökkentési célkitűzésnek. Ennek az az oka,

¹⁹ Az egyenértékűség itt a megfelelőség ellenőrzését és annak bizonyítását jelenti, hogy a nem uniós ökocímkevel ellátott grafikus papír gyártása során felhasznált szál megfelel vagy meghaladja az (EU) 2019/70 bizottsági határozat I. mellékletének 3. kritériumában meghatározott követelményeket.

²⁰ Egyenértékű, harmadik fél által tanúsított bizonyítékként elfogadhatóak a következők: FSC, PEFC, Nordic Ecolabel másoló- és nyomdapapír (v5.0, 2019. október), együtt olvasva a papírtermékek északi ökocímkejével - Alapmodul (v. 3.0, 2020. október), Blue Angel DE-UZ 14a (v5, 2020. január), Blue Angel DE-UZ 72 (v.2, 2020. január).

hogy a cellulóz nyersanyaggyártáshoz főként biomassza szükséges, míg az újrahasznosításra szánt papírhoz főként fosszilis anyagokat használnak. Ezért javasolt piackutatást végeznie az ajánlatkérőnek a 100%-ban újrahasznosított papírra irányuló követelmény előírása előtt, hogy megvizsgálja, rendelkezésre áll-e helyben újrahasznosításra szánt papír, vagy nagyobb távolságról való szállításra van szükség, és ellenőrizze a gyártási folyamat során felhasznált hálózati energiaforrások CO₂-intenzitását. Az újrahasznosított szálak használatának általános pozitív környezeti hatásának ösztönzése céljából javasolt, hogy a szálakra vonatkozó követelményeket mindig kísérjék a CO₂-kibocsátásra vonatkozó korlátozások.

IV.2. Fehérítéssel kapcsolatos követelmények

A papírhoz felhasznált cellulóznak elemi klórmentesnek (ECF) vagy teljesen klórmentesen (TCF) fehérítettnek kell lennie.

Klór-gázt nem szabad fehérítőszerként használni. Ez nem vonatkozik a klór-dioxid előállításához és felhasználásához kapcsolódó klórgázra.

Az újrahasznosított szálak esetében elfogadható, ha a szálakat korábbi életciklusukban klórgázzal fehérítették.

Igazolás:

Azok a grafikus papírok, amelyek az (EU) 2019/70 bizottsági határozat I. melléklete szerint EU-ökocímket használhatnak, megfelelnek a követelményeknek.

Alternatív megoldásként az ajánlattevőnek nyilatkoznia kell arról, hogy a grafikai papírt egy harmadik fél által működtetett címkézési rendszer tanúsította, amely igazolja, hogy az egyenértékű uniós ökocímke-követelmények teljesülnek²¹(1).

Ha a grafikai papíron nem található meg az előírt címke vagy azzal egyenértékű címke, más egyenértékű igazolást kell benyújtani.

IV.3. Energiafogyasztással kapcsolatos követelmények

²¹ Az egyenértékűség itt a megfelelés ellenőrzését és annak bizonyítását jelenti, hogy a nem uniós ökocímkevel ellátott grafikus papír előállításához használt cellulóz megfelel vagy meghaladja az (EU) 2019/70 bizottsági határozat I. melléklete 4. c) és/vagy 1. b) pontjában rögzített kritérium szerint meghatározott követelményeket. A megfelelés ellenőrzésnek ki kell terjednie a cellulóz- és papírgyártásra, azaz a nem integrált cellulóz- és papírgyártásra, az ellenőrzésnek külön kell kitérnie a cellulóz- és a papírgyártási folyamatra. Integrált gyártási folyamat esetén elegendő a kombinált ellenőrzés.

Egyenértékű, harmadik fél által tanúsított igazolásként elfogadhatók a következők: Nordic Ecolabel másoló- és nyomdapapír (v5.0), együtt olvasva a papírtermékek északi ökocímkejével – Alapmodul (v. 3.0, 2020. október), Blue Angel DE-UZ 14a (v5, 2020. január), Blue Angel DE-UZ 72 (v.2, 2020. január).

A grafikai papír gyártásához felhasznált energiának meg kell felelnie az (EU) 2019/70 bizottsági határozat I. mellékletének 2. kritériuma szerint a „Grafikus papír” EU-ökocímke esetében meghatározott maximális energiafogyasztásnak (villamos energia és üzemanyag).

Igazolás:

Az EU ökcímkevel ellátott grafikus papírok megfelelnek a követelményeknek.

Alternatív megoldásként az ajánlattevőnek nyilatkoznia kell arról, hogy a grafikus papírt egy harmadik fél által működtetett címkézési rendszer tanúsította, igazolva, hogy az egyenértékű EU-ökocímke-követelmények teljesülnek.

Ha a nyomtatási alapanyag nem rendelkezik előírt címkével vagy azzal egyenértékű címkével, más egyenértékű igazolást kell benyújtani²².

²² Az egyenértékűség itt a megfelelés ellenőrzését és annak bizonyítását jelenti, hogy a nem uniós ökcímkevel ellátott grafikus papír gyártása során az energiafogyasztás megfelel vagy meghaladja az (EU) 2019/70 bizottsági határozat I. mellékletének 2. kritériumában meghatározott követelményeket. A megfelelés ellenőrzésnek ki kell terjednie a cellulóz- és papírgyártásra, azaz a nem integrált cellulóz- és papírgyártásra, az ellenőrzésnek külön kell kitérnie a cellulóz- és a papírgyártási folyamatra. Integrált gyártási folyamat esetén elegendő a kombinált ellenőrzés.

Egyenértékű, harmadik fél által tanúsított bizonyítékként elfogadhatók a következők: Nordic Ecolabel másoló- és nyomdapapír (v5.0), együtt olvasva a papírtermékek északi ökcímke alapmoduljával (v 3.0), de csak ha az energia és az üzemanyag pontok összege nem haladja meg a 2,5-öt (az EU EEL 2. kritériumának megfelelően).